

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

Algemene Rekenkamer
Postbus 20015 7
2500 EA Den Haag

**Directie Financieel-
Economische Zaken**
Kaderstelling, Control en
Evaluatie

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Parnassusplein 5
T 070 333 44 44
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2023-0000048811

Uw referentie
22007860 R

Datum
Betreft Bestuurlijke reactie 'Betalingsregelingen bij
uitvoeringsorganisaties van het Rijk'

Geachte heren Irrgang en Van der Werf,

Op 15 december 2022 heeft u mij het onderzoek "Betalingsregelingen van uitvoeringsorganisaties bij het Rijk" gezonden. In deze brief geef ik op uw verzoek een reactie mede namens alle betrokken bewindspersonen (en de Raad van Bestuur van het CAK die als ZBO ook om een reactie is gevraagd). Ik start hieronder met een gezamenlijke reactie en schets daarin de beleidsvoornemens op het vlak van betalingsregelingen en handhaving van het bestaansminimum bij schulden. Ik sluit deze brief af met enkele specifieke opmerkingen van het CAK, de Belastingdienst (BD) en het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB).

Gezamenlijke reactie

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van het rapport over betalingsregelingen bij drie uitvoeringsorganisaties. Ik ben content met uw conclusie dat de standaard betalingsregelingen helder, transparant en toegankelijk zijn. Met deze regelingen wordt de grootste groep die een schuld niet direct kan afrekenen, bediend.

Daarnaast concludeert u dat de onderzochte uitvoeringsorganisaties bij het treffen van maatwerkregelingen niet goed rekening houden met het bestaansminimum. Ook stelt u vast dat er verschillen bestaan tussen uitvoeringsorganisaties als het gaat om communicatie over maatwerkregelingen en de wijze waarop iemand een beroep kan doen op een dergelijke betalingsregeling.

Ik onderschrijf het belang dat mensen na het afsluiten van een betalingsregeling voldoende middelen van bestaan moet overhouden. Daarom werken diverse grote uitvoeringsorganisaties¹ samen aan de doorontwikkeling van de Clustering Rijksincasso (CRI) om te komen tot een eenduidig proces aan de voorkant van de invordering (minnelijke incasso) en zo onder andere bij te dragen aan het voorkomen van problematische schulden. Begin december jl. is gestart met de eerste fase van de Betalingsregeling Rijk ('één gezamenlijke betalingsregeling'). Aan deze eerste fase nemen CJIB, CAK en DUO deel. Naar verwachting zullen RVO en UWV in de loop van 2023 deelnemen en daarnaast is ook met de Belastingdienst (en Toeslagen) inmiddels een verkenning gestart naar de mogelijkheden om aan te sluiten bij de gezamenlijke Betalingsregeling Rijk.

---

¹ De Manifestpartijen bestaan uit: Belastingdienst, CAK, CJIB, DUO, RVO, SVB en UWV.

Ook wordt gewerkt aan het Vorderingenoverzicht Rijk (één overzicht van alle vorderingen bij de aangesloten overheidspartijen).²

**Directie Financieel-
Economische Zaken**
Kaderstelling, Control en
Evaluatie

Datum

Onze referentie
2023-0000048811

De Betalingsregeling Rijk biedt de mogelijkheid om in geval van meerdere openstaande vorderingen bij verschillende overheidsschuldeisers te komen tot één gezamenlijke betalingsregeling. Bij het afsluiten van die gezamenlijke betalingsregeling kan beter rekening worden gehouden met de totale afloscapaciteit van een persoon. Zo wordt ook het bestaansminimum van een persoon beter in acht genomen.

Met het Vorderingenoverzicht Rijk krijgt een persoon een actueel overzicht van zijn openstaande betalingsverplichtingen bij de Rijksoverheid. Zo kan iemand zich een beter beeld vormen of en hoeveel financiële ruimte hij heeft om een betalingsregeling af te spreken.

Een betalingsregeling houdt zoveel als mogelijk rekening met de individuele situatie en de persoonlijke omstandigheden, waaronder de financiële draagkracht. Een persoon heeft immers maar één afloscapaciteit. Inzicht in deze afloscapaciteit is niet altijd eenvoudig. Iemand kan verschillende betalingsverplichtingen hebben, zowel aan publieke als private partijen. Voor inzicht in de financiële ruimte van een persoon is de uitvoeringsorganisatie ook afhankelijk van de informatie die iemand zelf aanlevert en die is niet altijd volledig.

Zoals u zelf ook concludeert kan een betalingsregeling een goede oplossing zijn voor mensen die tijdelijk niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. In geval van problematische schulden biedt het treffen van een betalingsregeling vaak echter geen soelaas (meer). Steeds meer uitvoeringsorganisaties begeleiden deze personen actief naar de Schuldhulproute (Geldfit), die verder verwijst naar de juiste hulp of verwijzen door naar de schuldhulp van de gemeente.

Specifieke reactie CAK

Verreweg het omvangrijkste gedeelte van alle betalingsregelingen bij het CAK zijn standaardregelingen waarbij het openstaande bedrag binnen 36 maanden wordt afbetaald. Het CAK is verheugd dat deze regelingen als transparant en toegankelijk zijn beoordeeld.

Het CAK heeft kennisgenomen van de aandachtspunten die in het rapport worden benoemd. In opvolging daarvan is de onjuist benoemde termijn op de website van CAK met betrekking tot het treffen van een standaard betalingsregeling binnen de Wmo2020 aangepast (van 12 naar 36 termijnen). Daarnaast onderzoekt het CAK welke mogelijkheden er zijn om in brieven meer informatie op te nemen over het treffen van een betalingsregeling.

Het doel van het CAK is om waar nodig maatwerk te bieden, waarbij er rekening wordt gehouden met de persoonlijke omstandigheden en het 'doenvermogen' van mensen. Het CAK acht het van belang om in de werkinstructies en interne opleidingen verduidelijking aan te brengen, zodat er meer objectieve criteria worden gegeven aan medewerkers bij het treffen van een maatwerk betalingsregeling. Dit zorgt voor meer uniformiteit in de uitvoering bij het treffen en vastleggen van betalingsregelingen.

Ten aanzien van het bewaken van het bestaansminimum en het hanteren van de vtlb-berekening (vrij te laten bedrag) streeft het CAK naar een evenwicht tussen enerzijds het opragen van de juiste (bewijs)stukken om het bestaansminimum en de betaalruimte te kunnen vaststellen. Anderzijds houdt het CAK ook hier rekening

---

² Kamerstuk 2022D30970. Naar verwachting is in 2023 een eerste versie van een digitaaloverzicht verplichtingen en schulden bij het Rijk beschikbaar.

met het 'doenvermogen' van de klant, omdat het in bepaalde gevallen voor een klant met betalingsproblemen soms administratief te belastend en te complex is om de juiste bewijsstukken aan te leveren.

Ten slotte benadrukt het CAK dat er verschillende mogelijkheden bestaan op basis van het huidige inningsprotocol om een vordering oninbaar te verklaren als het treffen van een maatwerk betalingsregeling niet mogelijk is voor mensen met (problematische) schulden.

**Directie Financieel-
Economische Zaken**
Kaderstelling, Control en
Evaluatie

Datum

Onze referentie
2023-0000048811

Specifieke reactie Belastingdienst (BD)

De Belastingdienst dankt de AR voor het rapport en voor de belangrijke constatering dat de 'standaard' betalingsregeling goed toegankelijk is en hulp biedt aan personen met schulden. De Belastingdienst vindt dit belangrijk omdat veel mensen hiervan gebruikmaken. De verbeterpunten die de AR benoemt, zullen (verder) worden opgepakt. Zo wordt gewezen op een beperkte toegankelijkheid en effectiviteit van 'maatwerkregelingen' (de AR rekent betalingsregelingen langer dan 12 maanden daartoe, maar de Belastingdienst hanteert dit onderscheid in betalingsregelingen niet). De Belastingdienst wil hier graag aangeven dat ook binnen de 'standaard' betalingsregeling (binnen bestaand beleid) maatwerk mogelijk is. De AR stelt terecht dat het onvoldoende duidelijk is wat 'bijzondere omstandigheden' zijn. De Belastingdienst zal die omstandigheden beschrijven en illustreren met voorbeelden op de website.

Het vergroten van de toegankelijkheid van betalingsregelingen op maat en meer ruimte bieden voor maatwerk in het algemeen zijn belangrijke aandachtspunten voor de Belastingdienst. We willen dat onze dienstverlening als passend, modern, betrouwbaar, overzichtelijk en respectvol³ wordt ervaren. Dit past in de transformatie van de dienstverlening die de Belastingdienst doorvoert.

Een voorbeeld van maatwerk betreft de Invorderingsstrategie Belastingdienst⁴, die op 23 december 2022 naar de Tweede Kamer is gestuurd. Hierin is één van de uitgangspunten een persoonsgerichte benadering van mensen met schulden. Om indien nodig meer maatwerk te kunnen bieden en daarmee te voorkomen dat mensen met problematische schulden tussen wal en schip vallen, heeft de Belastingdienst verschillende acties in gang gezet. Het gaat onder andere om de inzet van Stella-teams⁵ en het vorig jaar gestarte project begrijpelijke brieven. De Belastingdienst is zich er terdege van bewust dat het borgen van het bestaansminimum bijdraagt aan het zo veel mogelijk voorkomen van problematische schulden bij mensen.

Het waarborgen van het bestaansminimum van mensen is voor de Belastingdienst dan ook een uitgangspunt, dat wordt toegepast bij maatregelen zoals de vereenvoudiging beslagvrije voet (vBVV) en het beslagvrije bedrag. De Belastingdienst zal dit nog sterker tot uitdrukking laten komen in onder andere instructies en vaktechnische ondersteuning.

Het ontbreken van een integraal zicht op de totale schuldpositie van een persoon speelt hier een belangrijke rol, meer nog dan de preferente positie van de Belastingdienst. Zo is er geen zicht op schulden bij private schuldeisers. Samen met alle uitvoeringsorganisaties en SZW wordt volop ingezet op een verbetering van deze situatie.

³ Visie en ambitie op dienstverlening. Bijlage bij Kamerstuk II 2021/2022 31 066, NR.929.

⁴ rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/12/09/bijlage-1-invorderingsstrategie-belastingdienst.

⁵ Opgesteld om mensen in complexe en urgente schuldsituaties te helpen.

Specifieke reactie CJIB

Het CJIB hecht veel waarde aan een maatschappelijke verantwoorde wijze van innen en incasseren. De betalingsregeling is hier onlosmakelijk mee verbonden. Het CJIB heeft met belangstelling kennisgenomen van de uitkomsten van het onderzoek van de Algemene Rekenkamer. Het CJIB is content met de conclusie dat de standaard betalingsregelingen helder, transparant en toegankelijk zijn aangezien met deze regelingen nog altijd veruit de grootste groep mensen wordt bediend die een schuld niet direct kan afrekenen. Met de standaardregeling heeft het CJIB willen bereiken dat personen heel gemakkelijk een betalingsregeling kunnen krijgen, zonder allerlei stukken op te hoeven sturen. Dit geldt ook voor de maatwerkstaffel waarmee het CJIB de drempel naar een iets ruimere regeling heel laag heeft willen houden. Ten slotte is er nog de maatwerkregeling waar slechts om gevraagd hoeft te worden, maar dat kan inderdaad al een drempel zijn, zeker voor mensen met een verlaagd doenvermogen. Het CJIB kijkt continu naar mogelijkheden om haar dienstverlening verder te ontwikkelen en te verbeteren. De door de Algemene Rekenkamer beschreven aandachtspunten met betrekking tot toegankelijkheid maatwerk en bescherming van het bestaansminimum zullen hierbij worden betrokken. Om de transparantie en toegankelijkheid van de maatwerkregelingen verder te ontwikkelen, zullen de bestaande informatievoorzieningen en communicatie-uitingen hier nog eens op worden nagegaan. Het CJIB deelt de mening van de Algemene Rekenkamer dat het bestaansminimum van mensen met schulden zo veel mogelijk gewaarborgd moet worden. Dit is één van de belangrijkste redenen voor het CJIB om volop te blijven inzetten op de doorontwikkeling van de Clustering Rijksincasso (CRI), de verdere ontwikkeling van de gezamenlijke betalingsregeling Rijk en het Vorderingenoverzicht Rijk.

Mede namens

De staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst

De minister voor Rechtsbescherming

De voorzitter van de raad van bestuur van het CAK

De Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen,

C.J. Schouten

**Directie Financieel-
Economische Zaken**
Kaderstelling, Control en
Evaluatie

Datum

Onze referentie
2023-0000048811